

Siriklockan

Frysände pastorats kyrkblad

Svenska kyrkan
FRYSÄNDE PASTORAT

LEKVATTNETS
brudkrona
solceller
DRIVE-IN-VIGSEL

SIRIKLOCKAN nr 1 2020 Kyrkoblاد för Svenska kyrkan i Fryksände, Lekvattnet, Vitsand och Östmark
 Box 52, 685 22 Torsby • info@fryksandepastorat.se • www.fryksandepastorat.se • Ansvarig utgivare: Johan Bonander
 Layout: Birgitta Brorson • Foto omslag: Carolina Segre • Tryckt: Ramströms Tryckeri AB • Tryckt på klimatkompenserat papper
 Upplaga: 4800

<p>3 KYRKOHERDEN
har ordet</p> <p>4 KYRKORÅDETS ORDFÖRANDE
har ordet</p> <p>5 RÖTTER KONTRA FÖTTER
krönika</p> <p>6 BIBELÄVENTYRET
besöker skolbarnen</p> <p>8 LEKVATNETS BRUDKRONA
för utlåning</p> <p>10 DRIVE-IN-VIGSEL
i kyrkparken</p> <p>12 SIRI_4K
med start vid Fryksände kyrka</p> <p>13 PÅSKBETRAKTELSE
kärlekens väg</p> <p>14 SOMMAR PÅ KYRKOgåRDARNA
Kyrkogårdsförvaltningen informerar</p> <p>15 STENSÄKERHET
på kyrkogårdarna</p> | <p>16 KYRKOgåRDEN
en viloplats med levande historia</p> <p>18 HUR HAR DU DET?
Reflexen</p> <p>19 18 ANLEDNINGAR
att vara medlem i Svenska kyrkan</p> <p>20 KONFIRMANDJUBILEUM
i Fryksände pastorat</p> <p>21 SOLCELLSANLÄGGNING
i drift</p> <p>22 ANSLAGSTAVLAN
smått och gott</p> <p>24 VÅRENS GUDSTJÄNSTER
i Fryksände pastorat</p> <p>26 STÅ PÅ MODETS SIDA
ACT Svenska kyrkan</p> <p>27 FAMILJESIDAN
Fryksände pastorat</p> <p>28 FRYKSÄNDE PASTORAT
kontaktuppgifter</p> |
|--|---|

Välja frimodighet

Jag skriver dessa rader på förintelsens minnesdag den 27:e januari. Idag är det 75 år sen lägret i Auschwitz-Birkenau befriades.

1900-talet – århundradet med Stalin, Mao och Hitler och deras helt fruktansvärda läger och försök att skapa enhetliga och regimtrogna system.

Människor behandlades på ett vis som är omöjligt att greppa; tortyrens uppfinningsrikedom saknade gränser.

Jag har under vintern försökt läsa Gulagarkepelagen av Alexander Solzjenitsyn. Boken kom ut på svenska 1974 och Alexander Solzjenitsyn är ett sannskyldigt vittne kring de orimligheter som utspelade sig i Stalins läger.

Vi är nog många som trodde att sådana grymheter som Stalin, Mao och Hitler utsatte sina medborgare för aldrig skulle återupprepas. Idag vet vi bättre – den grymhet i Mellanöstern som IS fört fram är i samma kaliber. Och vad vet vi om vad som händer i olika former av fängelser och läger runt om i icke-demokratier just nu?

Gemensamt för de här regimerna på nittonhundratalet – tillika till exempel IS idag – är att de var och är kollosalt kristendomsfientliga. Att till exempel skriva en dikt där Jesus omnämns och man faktiskt menar på att Jesus funnits var skäl nog att fängslas i Stalins Sovjetunionen. Då ansågs man vara kontrarevolutionär. Och man belades med publiceringsförbud i bästa fall, i sämsta fall fängslades man och torterades, kanske till döds.

Ibland stöter jag på missuppfattningen att extremisten och massmördaren Anders Behring Breivik skulle vara kristen men inget är mer fel – Breivik är mycket tydlig med att han föraktar kristendomen – Jesu barmhärtighet och att vända andra kinden till är, för Breivik, enkom ett tecken på svaghet. En barmhärtighet som för övrigt tar sig uttryck att den kristne vill hjälpa alla i nöd – inte för att den eller de är kristna – utan för att denna form av barmhärtighet är den kristna trons signum. (Och ja, ibland har det också gått fel under dessa 2000 år; inkvisitionen, häxbränningar, Knutby till exempel.)

Men varför skyr nu dessa olika regimer och terrorister läran om och av Jesus? Om Jesus nu är en sådan ”svagis” – varför ens bry sig?

Bland de som jämte judarna hamnade i koncentrationsläger i Hitlers Tyskland var de bekännelsetrogna kristna – däribland prästen Dietrich Bonhoeffer som 1945 avrättades i koncentrationslägret i Flossenbürg.

De bekännelsetrogna gjorde motstånd mot Hitlers omstöpning av kristendomen till att bli en hyllning av just Führern, det vill säga Hitler själv.

Är det kanske det som det handlar om – att en kristen tro kan ge perspektiv som gör att tyranner lättare kan ses för vad de är? Att den kan ge en inre immunitet mot vissa former av gruppbetenden som många diktatorer önskar uppnå? En slags inre frihet som reformatorn Martin Luther benämnde ”En kristen människas frihet”: Att det goda förhållandet mellan Gud och människa inte är något som vi själva kan åstadkomma. En fri flödande gudsrelationen är en gåva som Gud skänker helt gratis till människan genom tron.

Kristna är idag världens mest förföljda grupp konstateras bland annat i Pew Forums stora rapport om religionsfriheten i världen. I 143 länder förföljs eller trakasseras kristna, antingen i form av en aggressiv lagstiftning, eller av ett samhälle där de inte tillåts leva ut sin tro.

Mot bakgrund av detta kan vi ju fundera på hur vi förhåller oss till vårt kristna arv i vårt land. Elise Lindqvist, ängeln på Malmskillnadsgatan, blev intervjuad av Skavlan men en strof kom aldrig med i det slutgiltiga program som sändes i SVT: nämligen Elises konstaterande att hennes energi och kraft att stötta de utsatta på Malmskillnadsgatan kom till henne i och genom en levande tro på Jesus Kristus. (”Jag hade inte klarat det om det inte vore för honom där uppe.”)

Inte för inte kommer jag ibland att tänka på Jesus ord i Markusevangeliet kapitel 8 att ”Den som skäms för mig och mina ord – honom ska också Människosonen skämmas för”.

Här finns således en uppmaning till frimodighet, att våga tro och om att våga benämna samma tro och att våga utöva dess signum, att bry sig om sin nästa.

Varpå jag kommer att tänka på Annie Louise Ashley-Greenstreet psalm ”A little talk with Jesus”, översatt 1847 till svenska av Lina Sandell:

*En liten stund med Jesus,
och hjärtats oro flyr;
och blicken vändes åter
från jordens små bestyr
till livets verkligheter,
de ting som ej förgås
när himlarna och jorden
av sin förvandling nås*

Johan Bonander, kyrkoherde

God fortsättning på det nya året!

Det är nu första gången som ordförande jag skriver till er. Den 1/1 2020 tog jag över klubban som ordförande efter Rune Mattsson och jag vill passa på att tacka honom för hans ledarskap under många år och hoppas att jag kan fylla denna post på ett bra sätt.

Nu har vi lagt julen och alla helger runt den bakom oss. Många har besökt våra kyrkor och vi har fått lyssna till vacker sång och musik och sett julspel uppföras m.m.

Jag vill passa på att tacka alla inblandade, från våra anställda till våra körer samt alla frivilliga för ett fantastiskt bra arbete och genomförande. Tänk vad mycket vi får genom er. Julens kristna glädjebudskap har verkligen nått våra öron och hjärtan.

Under 2020 börjar arbetet med att få en budget i balans. Man får vrida och vända på allt, för att kronor och ören ska gå ihop.

Vi har bl.a. börjat med en inventeringsplan över våra byggnader som skall vara klar 2022, för att se vilka byggnader vi behöver för vår verksamhet. Därför kan justeringar

komma behöva göras för att nå önskvärt resultat, eftersom vi ser att befolkningen minskar och så också intäkterna. Våra fyra grundpelare: *gudstjänst, diakoni, dop* och *undervisning* kommer alltid vara i fokus i detta arbete.

Vi ser nu fram emot våren och påsken och passa på att besök våra kyrkor i stilla veckan och ta del av allt som erbjuds. Jag vill gärna slå ett slag för skärtorsdagsmässan och långfredagens gudstjänst vilka är lite bortglömda men som är väldigt vackra. Den närhet och stillhet man når där, är som balsam för själen och det är viktigt för oss människor att stanna upp och tänka efter i denna värld, där världsledare är i luven på varandra konstant och umgänget mellan människor i allt större utsträckning består av sociala medier.

Roger Ericsson

90 SVENSK
KONTO INSAMLINGS
KONTROLL

FASTEAKTIONEN 2020

STÅ PÅ MODETS SIDA

För alla människors rätt
att leva i frihet från våld.

TILLSAMMANS KAN VI GÖRA SKILLNAD
SWISHA 900 1223
DIN GÅVA TILL

svenskakyrkan.se/act

act
Svenska kyrkan

Foto: Deborah Rossouw / Ikon

Anette Bodinger Larsson, journalist, hobbybiodlare och prästfru är Siriklockans nya krönikör. Eventuella åsikter som uttrycks är skribentens egna.

Rötter kontra fötter

Text: Anette Bodinger Larsson

Nu är det snart vår och även om det dröjer ett tag innan det börjar grönska i trädgårdarna har fröna redan börjat spira i drivbänkar och på fönsterbrädor. I växthuset står två till synes halvdöda vinstockar men så snart dygnstemperaturen blir mer gynnsam kommer de djupa rötterna att väcka grenarna till liv.

Själv har jag ofta funderat på mina egna rötter, var finns de egentligen? Är de i Österrike där mina förfäder växte upp, är de i Värmland där mina föräldrar träffades och bildade familj eller finns de i Dalarna där jag växte upp? Eller har rötter med tid att göra? I så fall är mina rötter kvar i Stockholm där jag bodde i 25 år, men det vore ju märkligt eftersom jag sedan dess har bott i Skåne och numera huserar i Torsby.

Är det så enkelt att man kan ha rötter på flera ställen? Jag är benägen att svara ja på den frågan eftersom vi människor inte bara har bildliga rötter utan även mycket bokstavliga fötter. Tack vare dessa går det att flytta på sig kortare eller längre sträckor, upptäcka nya platser, träffa nya människor och skapa nya relationer.

Ibland får jag en känsla av att många människor tycker att rötterna är av större betydelse än fötterna. Att det är viktigare att människor stannar kvar där de föddes än att de ska använda fötterna till att flytta på sig. Personligen gillar jag fötterna mest, de är så bra att ha och kan användas både till att fly från krig och elände och till att sila sand mellan tårna. Rötter är också bra så klart, de ser bland annat till att träd kan stå stadigt i skog och mark. Men det är lite synd om träden också, för de har ju inga fötter. Mina egna ska jag snart använda till att gå runt på gräsmattan med. För hur man vill använda sina fötter är ju upp till var och en. Rötter däremot handlar ju om slump, en slump som ibland är tursam och ibland olycklig. Tur då att det finns fötter som kan hjälpa en på traven.

”Hans Öberg och Inger Hjalmarsson besöker barnen i skolorna för att berätta om Bibel-äventyret”

Nöjda barn i Stöllets skolan efter genomgången Bibeläventyr

Bibeläventyret

Text: Hans Öberg Foto: Birgitta Brorson och Inger Hjalmarsson

Under starten av 2020 har vi besökt några klasser i Stöllets och Aspedes skolor för att berätta om hela gamla testamentet. Nej, det är väl ändå inte möjligt, tänker du.

Det är klart att vi inte kan berätta om allt men Bibeläventyret ger barnen en känsla av hur gamla testamentet hänger ihop, lite om vart länderna ligger, vad tio Guds bud handlar om och det på ett sätt som gör att de kommer ihåg det mesta.

I berättandets form tar vi oss igenom Bibelns alla böcker; från skapelsen i Första Moseboken, genom de flesta av de kända bibliska berättelserna, till profetiorna om en ny Messias. Sen finns en fortsättning där man följer Jesus i evangelierna, liknelserna och undren, Paulus skeppsbrott och liknande bibelberättelser ur nya testamentet. Naturligtvis så görs det på ett sätt som är godkänt av skolans läroplan.

Men hur får man barnen att minnas då? Jo, med hjälp av rörelser, drama och nyckelord, trolleri, rim och rap, leker vi in kunskapen så att eleverna ska kunna tillgodogöra sig fakta och funderingar.

Bibeläventyret är uppdelat i två delar. Gamla och Nya Testamentet. Varje del kan delas upp olika beroende på hur klassen önskar. Helst på tre 90-minuters pass med några dagars mellanrum. Målgruppen är främst årskurs 4 och 5, men det går att variera lite.

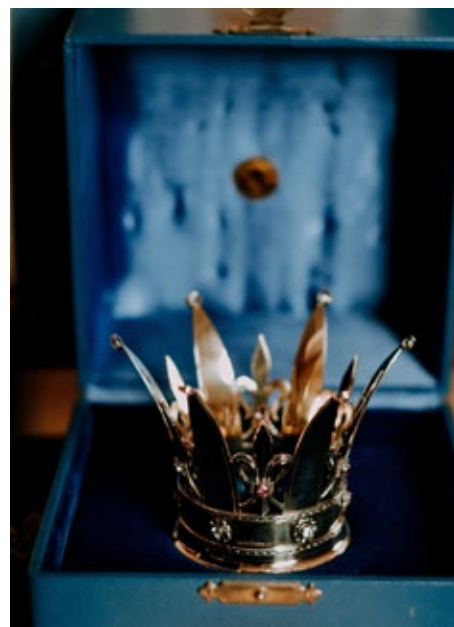
Bibeläventyret ägs av Svenska Bibelsällskapet och drivs som ett projekt för att öka kunskap och förståelse av Bibeln, dess historia och berättelser, i skolan.

Lillemor Larsson-Överby

Inga-Britt Keck-Karlsson 1963

Är du intresserad av att låna brudkronan till ditt bröllop? Kontakta pastorsexp. 0560-272 00

Vacker brudkrona i Lekvattnet för utlåning

Text: Anette Bodinger Larsson Foto: Carolina Segre m.fl.

Att bära krona på sin bröllopsdag är en gammal tradition som åter har kommit i ropet. I Lekvattnets kyrka finns en praktfull brudkrona som blivande brudar kan låna på sin stora dag.

I Lekvattnets församling finns sedan mitten av 1900-talet en brudkrona för utlåning. 1959 användes den för första gången, då gifte sig Alice, född Andersson och bördig från Gravol, med Gunnar Olsson från Lekvattnet. Sedan dess har kronan burits av många förväntansfulla brudar men merparten av tiden har den legat oanvänd i sin ask. Det är något som de båda kyrkvårdarna i Lekvattnet, Inga-Britt Keck-Karlsson och Barbro Lund vill ändra på.

– Det är en praktfull brudkrona och jag tycker det är synd att den inte används mer, säger Inga-Britt.

Själv bar hon kronan 1963 då hon gifte sig med sin Kjell i Lekvattnets kyrka.

– Det var en stor dag och jag minns att det kändes väldigt högtidligt då kronan kom på plats.

Barbro nickar instämmande, även hon har burit kronan som hårfrisörskan omsorgsfullt satte fast i hennes hår innan vigseln sommaren 1960

– Brudkronan är jättefin och det vore roligt om fler brudar ville bära den på sina bröllop.

Okänd historia

Den troligen handsmidda brudkronan har en spännande historia. Helt klart är att den skänktes till kyrkan av Maria och Olov Olsson som drev Kyrkåsens affär i Lekvattnet. Varför de donerade den är oklart, men förr i tiden ville välbeställda och betydelsefulla människor gärna göra avtryck i sin bygd. Det kunde handla om allt i fråga om köpa påkostade gravplatser till att skänka silver, eller som i det här fallet, en brudkrona till kyrkan. I asken som brudkronan förvaras i står det att den kommer från Viktor E Johansson, en juvelerare som hade sin butik på Järnväggsgatan i Karlstad, mer information än så finns inte. Oavsett historien har församlingen en stilig och dekorativ krona att låna ut.

Den senaste bruden som bar kronan var Kelly Myrseth som gifte sig förra sommaren och vars mamma faktiskt är barnbarnsbarn till brudkronans donatorer, Olov och Maria.

– Nu hoppas jag på att fler brudar ska följa Kellys exempel och låna vår fina krona, den förtjänar att få komma fram och glimma i ljuset, fastslår Inga-Britt.

*Kelly Myrseth,
barnbarnsbarnbarn till
brudkronans donatorer*

Går ni i giftastankar?

DRIVE-IN-VIGSEL

i kyrkparken vid Fryksände kyrka
Lördagen den 6 juni

Under nostalgidagarna och dess cruising finns det möjlighet
att gifta sig eller varför inte - förnya äktenskapslöftena

Text: Birgitta Brorson Foto: Birgitta Brorson och Gunilla Åberg

Går ni i giftastankar? Vill ni förnya era äktenskapslöften? Ett alternativ för er som inte vill ha det stora, kostsamma och långt i förväg planerade bröllopet är drive-in-vigseln i kyrkparken lördagen den 6 juni.

Lite information om Drive-in-vigseln 2020

För anmälan och frågor hör av dig till pastorsexpeditionen tel. 0560-272 00, fryksande.pastorat@svenskakyrkan.se.

Ni behöver naturligtvis inte komma i en veteranbil men vill ni ha hjälp med att fixa bil, hör då av er till oss så försöker vi hjälpa till. Vi kommer att hålla till i kyrkparken utanför Fryksände kyrka eller i kyrkan om ni hellre vill det. På plats kommer det att finnas präst och musiker.

Vad behöver man för att bli vigd?

- **Intyg om hindersprövning**
(Giltigt 4 månader.) Man ansöker om hindersprövning hos skattemyndigheten (blankett finns på www.skatteverket.se), skickar in den till skattemyndigheten och får två papper tillbaka när hindersprövningen är gjord, "Intyg hindersprövning" och "Intyg vigsel". Skicka dessa till: Fryksände pastorat, Box 53, 685 22 Torsby eller kom in till pastorsexpeditionen och lämna dem.
- **Legitimation**
- **Körkort, ID-kort eller pass**
- **Medlem i Svenska kyrkan**
Minst en av er måste vara medlem i Svenska kyrkan.

Andra saker att tänka på

När det gäller klädsel så bestämmer ni själva hur ni vill vara klädda, ni kan komma i vanliga kläder, tidsenliga kläder eller traditionella bröllopskläder. Ta med ringarna (eller ringen) ni valt ut.

Hur går vigseln till?

Ni kör mot kyrkan och parkerar och gör er redo. Där tas ni emot av prästen.

När vigseln är klar, bjuds ni på alkoholfritt bubbel och vigselbeviset delas ut. Ni kommer också få en liten bröllopspåse som minne.

Välkommen till tredje upplagan av **SIRI_4K**

SIRI_4K är ett naturskönt motionslopp på en 4 km lång bana med start och mål vid Fryksände kyrka.

I och med SIRI_4K förvandlas legenden om den bortsprungna medeltidsflickan till Torsbys nya motionslopp. Banan erbjuder många fina publikplatser.

Du kan gå, jogga eller springa sträckan. Startavgiften är 250 kr varav en fjärdedel går till ACT Svenska kyrkan (Svenska kyrkans internationella arbete).

Fryksände kyrka bjuder alla deltagare på kaffe/saft och bulle. För publik som är fikasugna kommer priset att vara 20 kr, intäkterna går även där till ACT Svenska kyrkan.

När: Start 21 maj kl. 11.00

Var: Start och mål vid Fryksände kyrka

Vem: Alla som vill promenera, jogga eller springa 4 kilometer är välkomna att delta

Arrangör: Torsby Löparklubb

Kontakt: Carl Johan Magnusson tel. 070-344 57 72
torsbyloparklubb@gmail.com

Anmälan och info på löparklubbens hemsida:

www.torsbyloparklubb.se/SIRI_4K
eller hos Prima Sport & Mode

Påsk- betraktelse

Kärlekens väg

Good Friday, Great Friday,
Holy Friday – tre engelska ord
för långfredagen.

Text: Karin jansson Bild: Birgitta Brorson

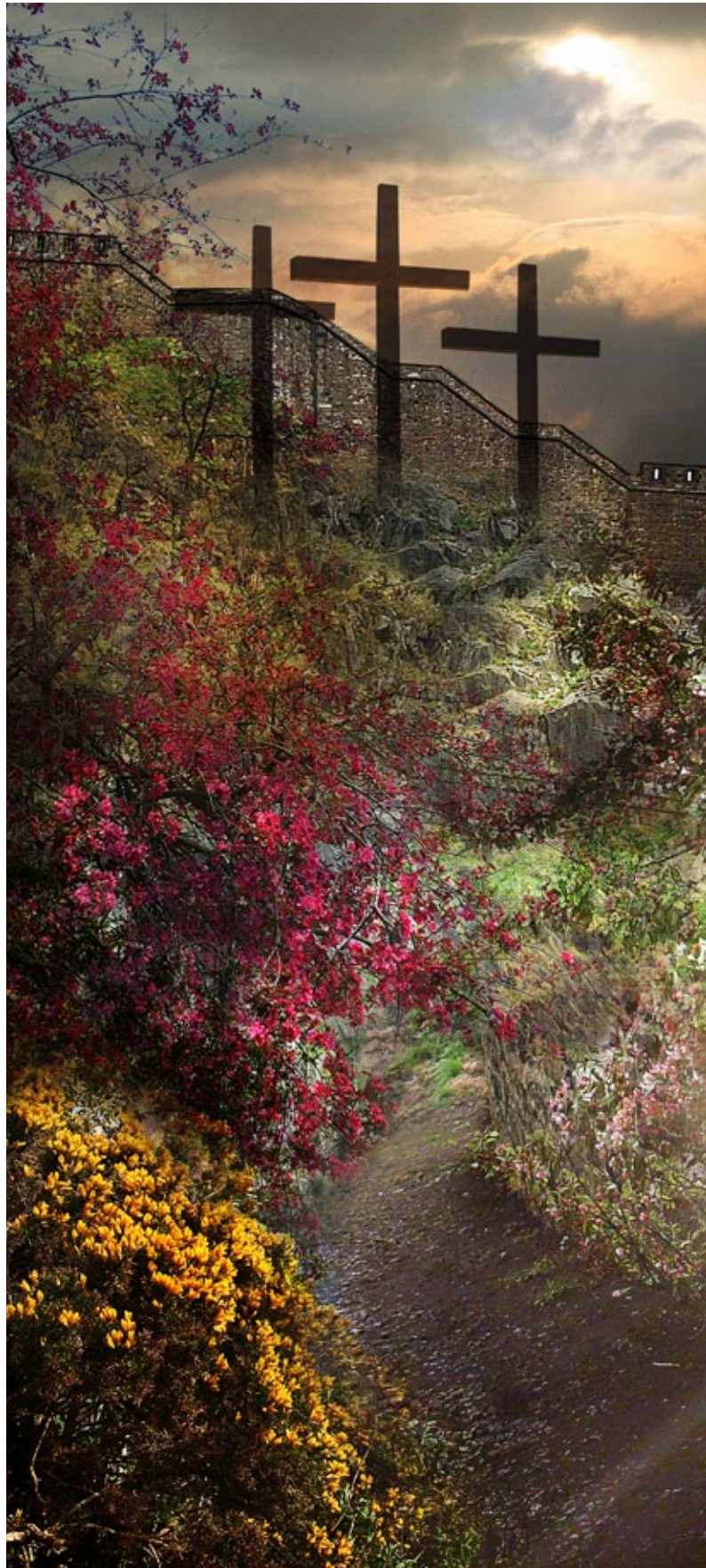
Ord kan påverka oss, väcka nya synvinklar. Med tanke på det oerhörda lidande som Jesus genomled på korset under långfredagen, kanske det kan tyckas som att vi i det svenska språket hittat ett lämpligt och dämpat ord. Det kunde rentav ha fått heta något än mer laddat. Men vad döljer sig då bakom de engelska orden som har en annorlunda och mycket positivare betydelse?

Om vi läser om Jesu sista dagar och försöker se med Guds ögon istället för med våra mänskliga, så är det en kärleksberättelse där den älskande Guden visar kärlek och offervilja för att rädda människorna. Vi ser hur Jesus frivilligt utsätter sig för lidandet och döden. "Ty så älskade Gud världen att han gav den sin ende son för att var och en som tror på honom inte skall gå under utan ha evigt liv" denna mening ur Johannesevangeliet 3:16 sammanfattar hela frälsningshistorien och kallas därför "lilla Bibeln".

Om nu Gud vill visa sin kärlek till oss människor genom att gå rakt in i döden och sedan igenom den till uppståndelsen för att öppna evigheten för oss och för att ge oss hopp, kan vi kanske se ljuset och livet i påskens smärtsamma drama. Något enastående stort och märkvärdigt hände som förvandlade våra livsvillkor. Efter Jesu död och uppståndelse finns en utväg för varje människa och varje situation. Det kallas hopp. Dödens udd är bruten. Allt det som kallas hopplöst, kan förvandlas till hoppfullt i tron.

Paulus skriver i Andra Korintherbrevet: "Alltid är jag ansatt, men inte kringränd, rådvill men inte rådlös, förföljd men inte övergiven, slagen till marken men inte förlorad". Så kan hoppet beskrivas.

Jag brukar beskriva påskens gudstjänster för konfirmanderna som en följetong. För att kunna ta del av djupet i påskens firande och få med alla delar i berättelsen – kom på gudstjänst påsksöndag, skärtorsdag, långfredag, påsknatten eller påskdagen och annandag påsk. Det är en resa från hyllningar och festligt intåg i Jerusalem, från djup gemenskap bland vänner kring den sista måltiden. Sedan skiftar det till svek och rädsla och ensamhet, till anklagelser, prygel och förnedring, Golgatavandringen, döden på korset, gravläggningen, sorg, förvirring och ovisshet som slutar i en öppen och tom grav, änglar och hopp om nytt liv. Och till slut en gudomlig följeslagare på vägen. Jesus ansluter i ny skepnad, går med en bit på vägen. *Välkommen att följ med på resan!*

Sommar på kyrkogårdarna

Text: Lars Olsson Foto: Birgitta brorson

Inför sommaren 2020 vill vi återigen upplysa om vår hantering gällande planteringen av blommorna på gravarna som utförs av kyrkogårdsförvaltningen.

Vid alla planteringar och gravskötslar som utförs av kyrkogårdsförvaltningen använder vi oss av planteringsbevattningslådor (Emperi). Skälet till att använda dessa lådor är att blommorna växer och mår mycket bättre och får sitt vatten underifrån vattenmagasinet. Detta innebär att vi inte bevattnar med vattenspridare som vi tidigare gjorde, när vi planterade blommor på ett traditionellt sätt i vanlig blomrabatt.

En annan viktig aspekt är att arbetsmiljön avseende skötsel och hantering i samband med blomplanteringen förbättras avsevärt för de anställda.

Inför sommarplanteringen kommer vi att plocka in samtliga planteringslådor, då arbetet med planteringen sker vid arbetsbord. Vi plockar in lådorna ca. 1-2 veckor före plantering.

Plantering startar vecka 23

För er som planterar egna vårblommor t.ex. penseér så läggs dessa blommor vid våra depåer vid förvaltningsbyggnaderna.

Har du planterat "Morsdagsrosor" så lägger vi dem i vattenmagasinet så länge innan planteringslådan är på plats.

Gravrättsinnehavare som planterar och sköter gravrabatten

själva, men som är intresserade av systemet med plantering och bevattningslåda, har möjlighet att köpa låda av kyrkogårdsförvaltningen. Ring oss för prisuppgift.

Vill ni beställa skötselservice till era graver eller utöka er befintliga beställning? Vänligen kontakta kyrkogårdsförvaltningen på tel. 0560-272 07 eller 272 25

- Grundskötsel
- Plantering
- Stentvätt
- Snittblommor
- Vinterdekorationer
- Ljuständning på gravar

I grundskötsel ingår vår- och höststädning, byte av jord och sugfilt i empirilåda, vattning, putsning och rensning av rabatt, beskärning av växter. Vill man ha planterat i lådan tillkommer en extra kostnad.

Pris: Grundskötsel med plantering, 695kr/år

Hantering gällande stensäkerhet vid Fryksände pastorats kyrkogårdar

STENSÄKERHET 2020

Kyrkogårdsförvaltningen kommer under sommar och höst utföra säkerhetstest på samtliga gravstenar i pastoratet (Enligt 7 kap 30§ begravningslagen). Testet utförs enligt riktlinjer utformade av Centrala Gravvårdskommittén (CGK).

Säkerheten, ett delat ansvar

Gravstenen är en privat egendom och därmed ansvarar gravrättsinnehavaren för säkerheten av gravstenen. Kyrkogårdsförvaltningen ansvarar för arbetsmiljön och säkerheten för alla som arbetar eller vistas på kyrkogården. Det innebär att det är kyrkogårdsförvaltningens ansvar att kontrollera att gravstenarna är säkra medan det är gravrättsinnehavarens ansvar att bekosta en säker gravstensmontering.

Kontroll av gravstenar

Vid kontroll ska gravstenen uppfylla Centrala gravvårdskommitténs krav. Kraven innebär att stenen ska stå emot en tryckbelastning på 35 kg, samt ha två stycken rostfria dubbar som förankrar gravstenen med eventuell sockel. Något akut kan hända med gravstenen, t.ex. åldersslitage på dubbar eller liknande. I dessa fall läggs stenen ned utan provdragning i väntan på åtgärd.

Hantering av riskfyllda gravstenar

Brister stenen i säkerheten läggs stenen ned tillfälligt av kyrkogårdsförvaltningen. Gravrättsinnehavaren kontaktas via brev där innehavaren uppmanas att åtgärda gravstenen. Gravrättsinnehavaren ombeds att vända sig till någon gravstensfirma som arbetar utifrån Centrala gravvårdskommitténs riktlinjer.

Frågor angående stensäkerhet

Frågor angående hantering gällande stensäkerhet besvaras av kyrkogårdsförvaltningen i Fryksände pastorat.

Kyrkogårdschef: Lars Wikström tel. 0560-272 07.

Vice Kyrkogårdschef: Lars Olsson tel. 0560-272 25.

Kyrkogården

– viloplats med levande historia

Text: Anette Bodinger Larsson Foto: Birgitta Brorson och Anette Bodinger Larsson

Fryksände pastorat står inte bara med fyra vackra kyrkor. Intill dem finns också kyrkogårdar där gravstenar, arkitektur och planteringar berättar historien om bygden och människorna som vilar där. Att vårda detta kulturarv handlar om betydligt mer än att klippa gräs.

Lars Wikström, chef för kyrkogårdsförvaltningen, började som kyrkogårdsarbetare i Torsby för snart 40 år sedan.

– Jag har bott granne med kyrkan sedan barnsben och lärde tidigt känna miljön och de som arbetade här. Det var ett härligt gäng som verkade trivas tillsammans. Min fritid tillbringade jag till stora delar i mina föräldrars handelsträdgård eller i omgivningarna runt kyrkan. När det var dags att börja jobba kändes yrkesvalet ganska självklart.

1983, tre år efter Lars, började även barndomskamraten och numera nyblivne pensionären, Ingvar Svensson, att arbeta på kyrkogården. Tillsammans har de samlat ihop nära 80 års erfarenhet av yrket. Vad de inte vet om skötsel av kyrkogårdar är knappast värt att veta.

Utveckling

Under de gångna åren har det hänt en hel del inom området, inte minst vad gäller teknisk utveckling.

– När jag började hade vi visserligen elektriska häcksaxar och andra maskiner till vår hjälp, men för att de skulle fungera krävdes ett tungt bilbatteri som vi drog med oss längs gångarna. Idag finns betydligt lättare och mer ergonomiska redskap att tillgå, säger Ingvar, som påpekar att kyrkogårdsskötsel handlar om mycket mer än att klippa gräs och gräva gravar.

– Förr ingick det till exempel att vara vikarierande vaktmästare i kyrkan under helgerna, något jag gjorde under lång tid och trivdes mycket bra med.

En annan dåtida uppgift var helgernas snöberedskap. Om det snöade inför lördagens begravning var det bara för den i arbetslaget som hade jour att stiga upp i ottan och börja skyffla.

Ny teknik

Ytterligare en skillnad mot förr, som har betytt mycket för arbetsmiljön, är den så kallade planteringslådan.

– Nu behöver man inte längre sitta på huk för att plantera gravblommor vilket spar på både rygg och knän, säger Lars.

IT-teknik och digitalisering är andra nymodigheter som sedan länge gjort sitt intåg på kontoret men idag även återfinns kring gravarna.

– Vi har nyligen anslutit oss till webbkarta.agrando.se där besökare med hjälp av en sökfunktion kan få hjälp med att hitta en specifik grav. Just nu har leverantören dess värre en bugg i systemet men vi hoppas att det snart ska vara löst.

Digitala spöken

Kyrkogårdar är platser som ofta figurerar i skräckfilmer och gamla myter, men varken Ingvar eller Lars har stött på något märkligt under sina många år bland gravar och minneslundar.

– Nej tvärtom, jag känner mig väldigt trygg på kyrkogården, oavsett tid på dygnet, säger Ingvar.

Lars nickar instämmande men drar sig till minnes att det faktiskt har funnits en "Svart Dam" som skapade stort ståhej i Torsby under senare delen av 1970-talet.

– Folk vallfärdade hit och till och med polisen fanns på plats för att jaga rätt på vålnaden som sågs vandra omkring bland gravarna nattetid. Det var så klart någon som klätt ut sig, men vem som låg bakom är faktiskt fortfarande ett mysterium.

De enda spöklignande varelser som kan hittas idag är digitala. Kyrkogården besöks flitigt av personer i alla åldrar på jakt efter Pokémons, men mer spökligt än så blir det inte. Tvärtom. Miljön är oerhört vacker och närmast parkliknande med sina fontäner, häckar, rosenplanteringar och skickligt ansade häckar. En kyrkogård med flera olika gröna rum som inbjuder till eftertanke och en stunds vila från vardagens alla måsten.

Både Lars och Ingvar kan varmt rekommendera sitt gemensamma yrkesval till andra.

– Absolut, det är ett fritt och varierande jobb där du måste vara något av en allkonstnär. Även om arbetet följer en årlig livscykel kan man aldrig riktigt veta vad som väntar nästa dag. Dessutom är det en väldigt vacker miljö, gillar man det, trädgårdsarbete och att förvalta ett kulturarv så är det här helt rätt plats!

Till dig som är 9–11 år:

Hur har du det?

En grupp för dig som är barn och har någon i din familj som dricker för mycket alkohol eller är beroende av andra droger, som mår psykiskt dåligt eller har det jobbigt i samband med separation eller skilsmässa.

Då finns Reflexen, en stödgrupp, där du får lysa upp i en kanske annars mörk tillvaro. Känner du dig ensam ska du veta att fler kan känna som du. Genom kunskap och lekar har vi kul tillsammans och lär oss nya saker.

På REFLEXEN träffar du jämnåriga i samma situation tillsammans med oss gruppleadare.

Hur gör du för att börja?

Du eller en förälder kontaktar oss, så träffas vi och berättar mer. Det kostar inget att vara med. Torsby kommun och Fryksände pastorat driver Reflexen tillsammans.

Så här går det till:

Vi träffas vid cirka 10 tillfällen efter skoltid och ibland har vi någon aktivitetsdag under loven. Vi pratar, gör olika övningar, leker och fikar. Gruppen består av 4–6 barn i åldrarna 9–11 år.

"När det är flera barn som varit med om samma sak är det lättare att prata om det"

Ljuger du för att dölja något som händer hemma?

Sviker mamma/pappa ofta sina löften?

Är du rädd för eller känns det pinsamt att ta med kompisar hem?

Det var dom som ville skiljas, ändå känns det som mitt fel.

Är du orolig för dina föräldrar?

Blir helger, lov eller semestrar förstörda för att någon dricker för mycket eller mår väldigt dåligt?

Vill du veta mer kontakta:

Elisabeth Hed, alkohol- och drogterapeut
073-276 11 23, elisabeth.hed@torsby.se

Inger Hjalmarsson, diakon
070-375 41 87, inger.hjalmarsson@svenskakyrkan.se

Om du vill så ringer vi upp. Du kan också prata med din lärare, kuratorn eller skolsköterskan på din skola.

18 anledningar att vara medlem

Nästan alla som lever i Sverige kommer någon gång i sitt liv i kontakt med Svenska kyrkan. Det kan vara när livet känns som bräckligast eller absolut bäst – och allt däremellan. Oavsett när ska mötet med Svenska kyrkan lyfta, stärka och ge hopp. Kyrkan är en plats att vara stolt över. Du som medlem gör allt möjligt!

Som medlem i Svenska kyrkan betalar du en kyrkoavgift som används till många viktiga verksamheter. Din kyrkoavgift går bland annat till:

1. Kyrkans öppna förskola och andra aktiviteter där små barn och deras föräldrar kan mötas.
2. Hembesök och sjukhusbesök för att stötta sjuka eller människor i kris.
3. Gudstjänster, för alla i livets glädjeämnen och sorger, förtvivlan och hopp.
4. Gemenskapsträffar för äldre och ensamma.
5. Jourhavande präst som människor i kris-situationer kan kontakta under den tid på dygnet då många andra resurser är stängda.
6. Arbete i kris-situationer med lokala kriscentrum, samtalsstöd m.m.
7. Självvårdssamtal när livet känns tufft och man behöver någon att prata med.
8. Gratis eller subventionerad familjerådgivning.
9. Olika projekt för stöd till människor i arbetslöshet.
10. Ett rikt musikliv med körer och musiker.
11. Underhållet av våra kyrkobyggnader och kulturarv.
12. Stöd till människor på flykt, både i Sverige och utomlands.
13. Stöd till de som sörjer.
14. Stöd till människor som är nya i Sverige att lära sig svenska och komma in i samhället.
15. Olika former av stöd när det verkligen krisar.
16. Stöd till svenskar som befinner sig utomlands.
17. Stöd inom vård, försvar, universitet och fängelser.
18. Bidra till ACT Svenska kyrkans arbete vid katastrofer, men också bidra till kyrkans olika biståndsprojekt.

Hur gör jag om jag vill bli medlem?

Om du bestämmer dig för att bli medlem i Svenska kyrkan kan du klippa ur nedanstående blankett och skicka den till: Pastorsexpeditionen, Box 52, 685 22 Torsby

Du kan också besöka pastorsexpeditionen och anmäla att du vill bli medlem, besöksadress: Kyrkogatan 26, Torsby. Har du frågor om medlemskapet ring 0560-272 00

Anmälan om inträde i Svenska kyrkan

Namn Personnummer

Gatuadress Postadress

Ort och datum

Telefon.....

Underskrift.....

1939 och 1949 ÅRS KONFIRMANDER I ÖSTMARK 2019

Ulla Martinsson, Rune Andersson,
Karin Jansson, Britta Johansson,
Astrid Hallström

1959 ÅRS KONFIRMANDER I ÖSTMARK 2019

Övre raden: Solveig Ekström,
Ingegerd Larsson-Andersson,
Hasse Eriksson, Tore Eriksson,
Karin Jansson, Leif Johansson,
Lisbet Axelsson
Nedre raden: Berit Nilsson, Eva Florén,
Gunnel Bäckman, Inger Nilsson

1969 ÅRS KONFIRMANDER I ÖSTMARK 2019

Övre raden: Conny Eriksson,
Jörgen Johansson, Lars-Inge
Hallstensson, Lars Karlsson,
Sven Johansson, Karin Jansson,
Kent Larsson, Conny Arvidsson,
Per Åke Hedlund, Halvar Persson
Nedre raden: Lena Boussaid,
Siv Honnens, Eva Larsson,
Birgitta Persson, Lisbet Persson,
Lilian Walfridsson, Inger Lindahl

Nu är vår första solcellsanläggning i drift!

Under 2018 påbörjades diskussioner i pastoratet om möjligheterna att producera el via solpaneler. Solen är som bekant en miljövänlig och förnybar energikälla.

Text: Lars Olsson Foto: Birgitta Brorson

Trots att Sverige har få soltimmar under vintern kompenseras vi med långa ljusa dagar under vår, sommar och höst. Faktum är att södra Sverige under ett år har ungefär samma solstrålning som norra Tyskland, det land i världen som har flest installerade solceller per invånare.

Stor effektivitet

Effektiviteten hos dagens solpaneler gör att de producerar el även under dagar då det är molnigt, visserligen med reducerad effekt. Under året kan vi få ett överskott i produktionen av el – det överskottet säljer vi tillbaka till vårt elbolag. Pengarna vi får av försäljningen av överskottet använder vi till att köpa el under de mörkaste månaderna.

Att installera egna solpaneler är en investering som gynnar både miljön och pastoratets driftskostnader.

Fryksände församlingshem först ut

Efter inventering av lämpliga fastigheter, beslutades att församlingshemmet i Fryksände skulle bli först ut att rustas med en solcellsanläggning.

I arbetet med hanteringen av offerter och beräkningar av olika slag har vi tagit hjälp av Oscar Arlestrand (RE-VOLT).

Anläggningen består av 134 paneler med en effekt på 40 kWp. (kWp, kilowattpeak, är en enhet som mäter topp-effekten som en solcell kan producera under givna standardiserade förhållanden.)

Anläggningen blev satt i drift onsdagen 18 december 2019, den absolut mörkaste tiden under året. I mitten av januari 2020 ca. 4 veckor efter igångsättandet av solcellsanläggningen hade den producerat ca. 400 kwh.

Vad säger 400 kwh? Det kan exempelvis vara elförbrukningen för matlagning för en genomsnittlig lägenhet under ett helt år.

Som ett led i Fryksände pastorats miljötänk, kommer fler solcellsanläggningar installeras framledes. Under 2020 kommer kyrkogårdsförvaltningens tak i Fryksände få solpaneler.

Är du själv nyfiken på att börja producera el? Gå in på www.energimyndigheten.se, där finns mycket fakta att läsa om bl.a solenergi.

Kyrkvårdsträff för alla kyrkvårdar i pastoratet

Torsd. 19 mars kl 18.00 i Sirisalen

Välkommen till kyrkvårdsträff där vi ges möjlighet att diskutera och lyfta frågeställningar tillsammans kopplat till kyrkvårdsrollen.

Våra nya präster Karin och Jonas kommer också att presentera sig lite mer.

Välkomna! Johan Bonander

Hela kyrkan spelar & sjunger

VITSANDS KYRKA

Sönd. 29 mars kl. 15.00

Öppen psalmorkester

Ta med instrument och spela med
i de kända psalmerna

Rep och stämning för spelmän kl. 14.00

HUSBANDET

Präst: Karin Jansson • Musiker: Anders Hallpers
Ring för info/noter 070-280 91 74

*Efteråt kaffeservering och lotter till
förmån för fasteinsamlingen*

DOP/VIGSEL

Kom ihåg att boka era dop i god tid,
för att få den tid ni önskar.
Ring exp. 0560-272 00 månd.-torsd.

DOPFEST

Söndag 15 mars kl. 11.00
Frysände kyrka

Gudstjänst med SMÅ och stora
Utdelning av dopfiskar. Minior- och juniorkörer
medverkar. Efter gudstjänsten bjuds det på korv
och glass till alla i församlingshemmet.

Varmt välkomna små och stora!
Mia, Halle, Hasse och Karin

Önskar ni hämta er dopfisk vid annat tillfälle,
kontakta exp: tel: 0560-272 00

Frysände kyrka 7 mars kl. 18.00

Den svenska orgelrörelsens ideal

Musik av Gabrieli, Buxtehude, Lindberg, Söderholm,
Schönberg och Janacek.
Vid orgeln: Urban Karlsson

De äldres dag

Söndag 10 maj kl. 15.00
i Lekvattnets kyrka

Västanvikssångarna medverkar
Präst: Karin Jansson

Efteråt: samkväm med förtäring och
mer musik i församlingshemmet

Alla i pastoratet oavsett ålder är välkomna!

**Torsdagen den 26 mars kl. 18.00
fyller vi Fryksände församlingshem
med skön musik och doften av kaffe**

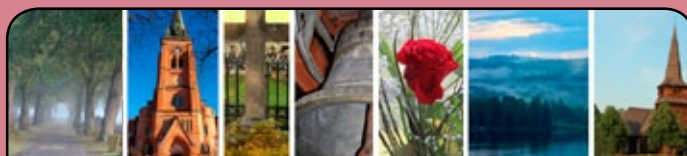
ÖPPEN SCEN

Du får gärna ta med ett instrument och spela något,
eller kanske har du något annat du vill framföra?
Annars sitt bara ner och njut!

Servering och lotterier pågår under hela kvällen till
förmån för ACT Svenska kyrkans fasteaktion
"Stå på modets sida"

För mer info ring pastorsexpeditionen tel. 0560-272 00
eller mejla fryksande.pastorat@svenskakyrkan.se

Fri entré

Fryksände Pastorat Svenska kyrkan söker skolungdom för sommararbete

FRYKSÄNDE PASTORAT

på Fryksände, Östmark samt Vitsands kyrkogårdar

Sommarjobben är indelade i tvåveckorsperioder med start vecka 25
t.o.m. vecka 33. Undantag finns i sista perioden vecka 33 som är en
veckas arbete. Antalet platser är begränsade.

Period 1: v. 25- 26, 15/6-26/6 **Period 2:** v. 27- 28, 29/6-10/7

Period 3: v. 29- 30, 13/7-24/7 **Period 4:** v. 31- 32, 27/7-7/8

Period 5: v. 33, 10/8-14/8

Arbetet består främst i rensning av rabatter, gräsklippning samt
andra på kyrkogården förekommande arbetsuppgifter. Du bör
därför inte ha någon allergi mot gräs och annan växtlighet för att
arbeta hos oss.

Vi söker dig som är 16 år fyllda. Arbetet är förlagt till 8 timmars
arbetsdag måndag-fredag 07.00-16.00. Skicka in namn, person-
nummer, adress, telefonnummer samt önskemål om period och
vilken av kyrkogårdarna du vill arbeta på.

Skicka in din ansökan senast 31 mars till:

Kyrkogårdsförvaltningen Fryksände pastorat
Box 52, 685 22 Torsby

Epost: fryksande.pastorat@svenskakyrkan.se

**Besked lämnas
senast 20 maj!**

Fryksände Pastorat Svenska kyrkan söker kyrkogårdsarbetare (säsong)

FRYKSÄNDE PASTORAT

Intresserad? Läs mer om tjänsten på:

www.svenskakyrkan.se/fryksande/kyrkogardsforvaltningen

FILMKVÄLL

Filmen om

BOVIL

serietecknare med djupa tankar

Av Jan G. Andersson, Brålanda

Torsdag 5 mars kl. 18.30

Fryksände församlingshem

Fika i pausen. En berättelse i två delar om vardera 45 minuter. Entré 80 kr.

Två samtalsträffar om filmen på Bovilgården

Onsd. 11 mars kl. 18.30 och torsd. 12 mars kl. 18.30

Fri entré. Föranmälan till Karin Jansson tel. 070-280 71 94

Ett samarbete mellan Bovilgårdens vänner och Fryksände församling

Minnesdag 75 år efter krigsslutet och flygolyckan vid Røjden

**Lördag 9 maj kl. 13.00-14.30
Östmarks församlingshem**

Föredrag, föremål, beredskapsminnen, bilder och
berättelser. Servering. Dagen avslutas vid minnes-
stenen vid sjön Røjden ca. **kl. 15-15.45** med en
enkel minnesceremoni.

Ett samarbete mellan Försvarsmakten, Östmarks församling
och Östmarks Hembygdsförening

Vårens gudstjänster

FRYKSÄNDE

Onsd. 4 mars kl. 08.15

MORGONMÄSSA

Jonas Bodinger Larsson, Urban Karlsson

Lörd. 7 mars kl. 18.00

MUSIK I HELGSMÅL *Musik ur den svenska orgelrörelsen.* Orgelkonsert med Urban Karlsson. Präst: Johan Bonander

Sönd 8 mars kl. 11.00

HÖGMÄSSA

Johan Bonander, Urban Karlsson

Fred. 13 mars kl. 18.00

SINNESROMÄSSA i Siris Kapell
Jonas Bodinger Larsson, Halle Halvarsson

Sönd. 15 mars kl. 11.00

GUDSTJÄNST med små & stora
Utdelning av dopfiskar, barnkörerna
medverkar, efteråt kalas i församlings-
hemmet. Karin Jansson, Hans Öberg,
Mia Stenmark, Halle Halvarsson

Sönd. 22 mars kl. 11.00

HÖGMÄSSA

Katarina Wolf, Urban Karlsson

Sönd. 29 mars kl. 11.00

HÖGMÄSSA

Karin Jansson, Anders Hallpers,
SPF-Contakten medverkar

Onsd. 1 april kl. 08.15

MORGONMÄSSA

Karin Jansson, Halle Halvarsson

Lörd. 4 april kl. 18.00

MUSIK I HELGSMÅL med Fryksände
Vokalensemble. Körledare: Brynja
Gudmundsdottir. Präst: Johan Bonander

Sönd. 5 april kl. 11.00 *Palmsöndagen*

HÖGMÄSSA

Johan Bonander, Urban Karlsson
TORSBY BRASS under ledning av
Berit Palmquist

Torsd. 9 april kl. 11.00 *Skärtorsdagen*

SKÄRTORSDAGSMÄSSA på Linden
Karin Jansson, Mia Stenmark,
sångmedverkan

kl. 13.30 SKÄRTORSDAGSMÄSSA

på Lövenstarand. Karin Jansson,
Mia Stenmark, sångmedverkan

kl. 13.30 SKÄRTORSDAGSMÄSSA

på Solliden. Jonas Bodinger Larsson,
Halle Halvarsson, sångmedverkan

kl. 15.00 SKÄRTORSDAGSMÄSSA

på Valbergsgården. Jonas Bodinger Larsson,
Halle Halvarsson, sångmedverkan

kl. 19.00 SKÄRTORSDAGSMÄSSA

Fryksände kyrka
Jonas Bodinger Larsson, Anders Hallpers

Fred. 10 april kl. 11.00 *Långfredagen*

LÅNGFREDAGSGUDSTJÄNST

Jonas Bodinger Larsson, Urban Karlsson,
Liv Tove Bryne, violin

kl. 18.00 SINNESROGUDSTJÄNST

i Siris Kapell
Jonas Bodinger Larsson, Halle Halvarsson

Lörd. 11 april kl. 23.30 *Påskaftonen*

PÅSKNATTSMÄSSA

Jonas Bodinger Larsson, Anders Hallpers,
Karin Lövestam Öberg

Sönd 12 april kl. 11.00 *Påskdagen*

HÖGMÄSSA

Johan Bonander, Urban Karlsson,
Fryksände kyrkokör, Erik Bryne trumpet

Månd. 13 april kl. 11.00 *Annandag påsk*

HÖGMÄSSA

Johan Bonander, Anders Hallpers

Sönd 19 april kl. 11.00

HÖGMÄSSA

Katarina Wolf, Anders Hallpers

Sönd 26 april kl. 11.00

HÖGMÄSSA

Jonas Bodinger Larsson, Anders Hallpers

Sönd. 3 maj kl. 11.00

HÖGMÄSSA

Johan Bonander, Urban Karlsson

Onsd. 6 maj kl. 08.15

MORGONMÄSSA

Katarina Wolf, Anders Hallpers

Sönd. 10 maj kl. 11.00

HÖGMÄSSA

Katarina Wolf, Anders Hallpers

Fred. 15 maj kl. 18.00

SINNESROMÄSSA i Siris Kapell
Jonas Bodinger Larsson, Halle Halvarsson
Gäst: Gospelkören o Tonträffen.

Lörd. 16 maj kl. 15.00

KONFIRMATIONSMÄSSA

Estetkonfirmanderna
Jonas Bodinger Larsson, Hans Öberg,
Mia Stenmark, Halle Halvarsson

Sönd. 17 maj kl. 11.00

HÖGMÄSSA

Johan Bonander, Urban Karlsson

Torsd. 21 maj kl. 08.00

GÖKOTTA i Siris kapell

Jonas Bodinger Larsson, Urban Karlsson

Lörd. 23 maj kl. 15.00

KONFIRMATIONSMÄSSA

Wildlifekonfirmanderna
Karin Jansson, Hans Öberg,
Mia Stenmark, Halle Halvarsson

Sönd. 24 maj kl. 11.00

HÖGMÄSSA

Jonas Bodinger Larsson, Anders Hallpers

LEKVATTNET

Sönd. 15 mars kl. 15.00

SAMTALSGUDSTJÄNST

i frsamlingshemmet. Karin Jansson

Sönd. 22 mars kl. 15.00

GUDSTJÄNST

Katarina Wolf, Urban Karlsson

Torsd. 9 april kl. 16.30 *Skärtorsdagen*

SKÄRTORSDAGSMÄSSA

Karin Jansson, Mia Stenmark

Fred. 10 april kl. 15.00 *Långfredagen*

LÅNGFREDAGSGUDSTJÄNST

i Lekvattnets missionshus
Karin Jansson, Mia Stenmark,
Halle Halvarsson, Tonträffen

Sönd. 12 april kl. 15.00 Påskdagen

MÄSSA

Johan Bonander, Urban Karlsson,
Fryksände kyrkokör, Erik Bryne trumpet

Månd. 13 april kl. 15.00 Annandag påsk

GUDSTJÄNST Mårbackens skolor
Johan Bonander, Anders Hallpers

Sönd. 10 maj kl. 15.00

MÄSSA De äldres dag
Karin Jansson, Anders Hallpers,
Västankvissångarna. Efter mässan
blir det samkväm och förtäring i
församlingshemmet

Sönd. 17 maj kl. 15.00

GUDSTJÄNST
Johan Bonander, Urban Karlsson

Sönd. 24 maj kl. 15.00

MÄSSA
Jonas Bodinger Larsson, Anders Hallpers

VITSAND

Sönd. 8 mars kl. 15.00

GUDSTJÄNST Afternoongospel
Johan Bonander, Mia Stenmark, Halle
Halvarsson, Gospelkören, Tonträffen

Sönd. 15 mars kl. 15.00

SAMTALSGUDSTJÄNST
Hans Öberg

Sönd. 29 mars kl. 15.00

MUSIKGUDSTJÄNST
"Hela kyrkan spelar och sjunger", öppen
psalmorkester. Karin Jansson, Anders
Hallpers, Husbandet, fastelotteri, kaffe

Sönd. 5 april kl. 15.00 Palmsöndagen

GUDSTJÄNST
Johan Bonander, Urban Karlsson

Torsd. 9 april kl. 19.00 Skärtorsdagen

SKÄRTORSDAGSMÄSSA
Johan Bonander, Halle Halvarsson

Fred. 10 april kl. 15.00 Långfredagen

LÅNGFREDAGSGUDSTJÄNST
Jonas Bodinger Larsson, Urban Karlsson,
Liv Tove Bryne, violin

Sönd. 12 april kl. 15.00 Påskdagen

MÄSSA
Karin Jansson, Mia Stenmark,
Halle Halvarsson, körmedverkan

Sönd 19 april kl. 15.00

FILMGUDSTJÄNST på Brockenstrand
Katarina Wolf, Anders Hallpers
Lennart Persson visar filmen "Flottning i
Fryksdalen", kyrkkaffe

Sönd 26 april kl. 15.00

MÄSSA
Jonas Bodinger Larsson, Anders Hallpers

Sönd. 3 maj kl. 15.00

GUDSTJÄNST
Johan Bonander, Urban Karlsson

Sönd. 24 maj kl. 15.00

MÄSSA
Karin Jansson, Halle Halvarsson

ÖSTMARK

Sönd. 8 mars kl. 18.00

MÄSSA
Johan Bonander, Urban Karlsson

Sönd 15 mars kl. 18.00

GUDSTJÄNST
Jonas Bodinger Larsson, Mia Stenmark,
Halle Halvarsson

Sönd. 22 mars kl. 18.00

MÄSSA
Katarina Wolf, Urban Karlsson

Sönd. 29 mars kl. 18.00

MÄSSA
Johan Bonander, Anders Hallpers

Sönd. 5 april kl. 16.00 Palmsöndagen

PÅSKSPEL med pastoratets alla
minior- och juniorkörer. Eva Bonander,
Mia Stenmark, Halle Halvarsson.

Torsd. 9 april kl. 10.30 Skärtorsdagen

SKÄRTORSDAGSMÄSSA
på Gömmanberg
Johan Bonander, Eva Bonander,
Halle Halvarsson, sångmedverkan

kl. 19.00 SKÄRTORSDAGSMÄSSA

Karin Jansson, solosång Roger Ericson,
Mia Stenmark

Fred. 10 april kl. 11.00 Långfredagen

LÅNGFREDAGSGUDSTJÄNST
Karin Jansson, Mia Stenmark,

Sönd. 12 april kl. 11.00 Påskdagen

MÄSSA
Karin Jansson, Mia Stenmark,
Halle Halvarsson, körmedverkan

Sönd 19 april kl. 18.00

MÄSSA
Katarina Wolf, Anders Hallpers

Sönd 26 april kl. 18.00

MÄSSA
Jonas Bodinger Larsson, Anders Hallpers

Sönd. 3 maj kl. 18.00

MÄSSA
Johan Bonander, Urban Karlsson

Sönd. 17 maj kl. 18.00

MÄSSA
Johan Bonander, Urban Karlsson

Sönd. 24 maj kl. 18.00

MÄSSA
Karin Jansson, Halle Halvarsson

Med reservation för ändringar

Foto Magnus Aronsson/IKON

Fasteaktionen 2020

Stå på modets sida

Var med i kampen för människors rätt att leva i frihet från våld. Stöd Act Svenska kyrkans arbete för fred, jämställdhet och rättvisa.

Swisha din gåva till 900 1223.

Stå på modets sida

Act Svenska kyrkans fasteaktion handlar i år om att vi alla har rätt att leva i en trygg och säker miljö fri från våld. Men det är långt ifrån alla som gör det. Israel och Palestina är en av många regioner med höga våldsnivåer och varje dag betalar palestinier och israeler ett högt pris för den utdragna konflikten.

Mitt i allt detta arbetar Mai Jarrar med att stärka människors motstånds- och handlingskraft. Mai arbetar som koordinator för en av våra partnerorganisationer i östra Jerusalem som tillsammans med bland andra Act Svenska kyrkan driver programmet Local to Global Protection i Palestina. Det är en metod som går ut på att stödja samhällsutveckling i områden som drabbats av katastrof eller där det finns en pågående konflikt.

Tro på människors kapacitet

Local to Global utgår från lokala initiativ där människor uppmuntras att tillsammans bilda en form av medborgarråd, så kallade Protection groups, med fokus på samhällsutveckling på den egna orten. De får utbildning i påverkansarbete, lär sig att skriva projektansökningar, ansöka om bidrag och bokföra. Samtidigt diskuterar och listar de behoven i samhället, röstar om en prioritetsordning och skriver en handlingsplan.

– När vi ger människor makt och möjlighet att själva förändra sin situation ser vi att de gör det så mycket bättre än vad någon annan organisation eller extern aktör skulle kunna.

Mai menar att det är viktigt att tro på den inneboende kapaciteten hos varje individ. När biståndsorganisationer litar på människor och tar dem i anspråk visar sig handlingskraften.

– Genom att ge människor en möjlighet att själva initiera och leda aktiviteter för att nå en positiv samhällsutveckling, stärks människors självförtroende och sammanhållningen mellan människor ökar, berättar Mai.

Och det sistnämnda, en ökad sammanhållning människor emellan, är avgörande för att minska våldsnivåerna.

Medborgarna får makten

– Vi vill värna människors värdighet och det vi gör är att vi flyttar över makten till dem. Det fina är att det också innebär att människor nu säger nej.

Mai blev själv vittne till det när en organisation föreslog att förse ett antal kvinnor med symaskiner för att de skulle producera och organisationen sälja.

“Fin tanke,” svarade kvinnorna. “Men vi har ingen elektricitet. Här är vår handlingsplan. Varsågod, ni kan välja att stödja vad ni vill på vår lista!”

Kvinnor tänker på helheten

Programmet riktar sig till samtliga medborgare, män som kvinnor, unga som äldre. Men särskilda insatser har gjorts för att just kvinnor skulle engagera sig.

– I början satt kvinnorna tysta så länge männen var kvar på mötena, först när de gått öppnade de munnen, berättar Mai.

Och när kvinnorna tog till orda kom de oftast med förslag som skulle gynna hela samhället:

– Kvinnornas förslag på insatser handlade om bättre skolvägar, säkrare vattenförsörjning och upprustning av kliniker, medan männens förslag mest handlade om projekt som skulle ge dem själva ett jobb, säger Mai Jarrar.

Hennes erfarenhet av medborgargrupper som själva tar ansvar för samhällsutvecklingen, är att det är just kvinnorna som kläcker de bästa idéerna och förhandlar fram de bästa avtalen. De har en förmåga att tänka på helheten och säkerställa att alla får ta del av olika förbättringar.

Döpta**FRYKSÄNDE**

16/11 ALVA Ingrid Maria Sjögren
17/11 Karl HAMPUS Westerberg
30/1 OLIVIA Nadine Sjölin
7/12 MAIA Signe Marie Frykemo
7/12 SELMA Maria Seiser
7/12 Carl AXEL Seiser
14/12 ALWIN Mats Robin Hedelin
22/12 ELIAS ALI Sajad Esmailzadeh
8/2 THELMA Signe Björ

ÖSTMARK

23/11 CHARLIE Preben Olsson
1/12 LIAS Berglund Björklund

Vigda**FRYKSÄNDE**

7/12 Milla Larsson och Jimmy Åsberg

Avlidna**FRYKSÄNDE**

24/10 Harald Flage 71 år
26/10 Julia Bergström 96 år
30/10 Kjell Sjöström 88 år
1/11 Lilly Florell 89 år
5/11 Hjördis Härdelin 101 år
5/1 Valdemar Jönsson 83 år
20/11 Sune Hedman 69 år
24/11 Vivi Jansson 87 år
25/11 Henrik Gund 89 år
26/11 Gullborg Persson 91 år
27/11 Lars-Åke Wikström 75 år
5/12 Anna-Greta Maschel 88 år
16/12 Märta Levin 95 år
23/12 Anne-Marie Persson 90 år
26/12 Caisy Henriksson 81 år
27/12 Lars-Erik Olsson 68 år
27/12 Margit Johansson 93 år
28/12 Gunnel Östlund 82 år
3/1 Britt-Inger Ljungqvist 75 år
13/1 Valdemar Nilsson 86 år
20/1 Erland Nilsson 97 år
26/1 Solveig Fredriksson 81 år
29/1 Karin Johnsson 86 år
30/1 Maj-Brith Johansson 89 år
2/2 Margareta Norbäck 91 år
8/2 Anne-Sofie Andersson 56 år

Avlidna**LEKVATTNET**

6/11 Tore Mattsson 79 år
24/11 Eva Rådström 83 år
10/2 Kenneth Ljus 68 år

VITSAND

15/11 Sven Johansson 87 år
15/1 Rolf Persson 68 år
29/1 Birgit Bodén 94 år
1/2 Kurt Persson 87 år

ÖSTMARK

24/12 Egon Edvardsson 85 år
11/1 Anders Martinsson 88 år
7/2 Kerstin Grundström 89 år

PASTORSEXPEDITION

272 00

Anna-Lena Yderstig, kyrkoskrivare
Besöksadress: Kyrkogatan 26 Postadress: Box 52, 685 22 Torsby
E-post: fryksande.pastorat@svenskakyrkan.se
Hemsida: www.fryksandepastorat.se
Öppet: mån-tis 10-12, ons-tors 10-12, 13-15

KYRKOHERDE

Johan Bonander 272 01
Tjänstebostad, Östmarks prästgård 200 13

KOMMINISTRAR

Jonas Bodinger Larsson 070-222 18 57
Karin Jansson 070-280 71 94
Katarina Wolf 070-352 32 27

DIAKONER

Eva Bonander 070-375 41 44
Karin Lövestam-Öberg 070-671 39 61
Inger Hjalmarsson 070-375 41 87

FÖRSAMLINGSPEDAGOG

Hans Öberg 070-250 37 63

MUSIKER

Mia Stenmark 070-200 01 56
Anders Halle Halvarsson 070-280 74 26
Anders Hallpers 070-606 41 03
Urban Karlsson 070-280 99 63

INFORMATÖR

Birgitta Brorson 272 04

KYRKOFÖRVALTNING

Elisabeth Johnsson, kyrkokamrer 272 14
Marie Nilsson, kyrkokamrersassistent 272 03

KYRKOGÅRDSFÖRVALTNING

Lars Wikström, kyrkogårdschef 27225, 272 07
Lars Olsson, vice kyrkogårdschef 070-531 01 64
Fryksände, Lars Wikström 070-288 36 90
Lekvattnet, Lars Olsson 070-531 01 64
Vitsand, Roland Nilsson 070-288 36 90
Östmark, Stig Norman 070-304 57 36
070-595 73 56

KYRKVAKTMÄSTARE

Lisbeth Kanth 070-691 81 64
Jörgen Klockars 070-369 71 70

FRYKSÄNDE FÖRSAMLINGSHEM

Anna-Karin Jönsson, församlingsvärdinna 272 00
Annamaj Carlsson, lokalvärdare 272 15
Marita Bergström, lokalvärdare/administration 272 00

LEKVATTNETS FÖRSAMLINGSHEM

501 01

ÖSTMARKS FÖRSAMLINGSHEM

200 59

BLOMSTERFONDER

Fryksände, pastorsexpeditionen 272 00
eller via hemsidan www.fryksandepastorat.se
Lekvattnet, Anders Nilsson 500 28, 070-670 97 20
Vitsand, Arnold Mattsson 423 09, 310 75
Östmark, Maj-Lis Haglund 210 09

KYRKORÅDETS ORDFÖRANDE

Fryksände pastorat, Roger Ericsson 070-693 62 68

FÖRSAMLINGSRÅDENS ORDFÖRANDE

Fryksände, Torbjörn Jansson 423 58
Lekvattnet, Inga-Britt Keck Karlsson 520 50
Vitsand, Thore Jonsson 070-511 84 38
Östmark, Ingela Högfeldt 070-520 38 87